

VIKEN FÖRR. Så här såg gatubilden ut i Viken, här Vikengatan 7 A och 7 B, fastigheterna Hjärpen 3. Husen ägdes av Wennbergs mekaniska verkstad och revs hösten 1955.
Foto: UR CARLSTADS-GILLETS BILDSAMLING

Sista spåren av Wennbergsepoken

Snart kan Gula villan i Viken bli grävskepornas rov. Då försvinner ett av de sista spåren av stadsdelen Vikens industrihistoriska arv.

Utan Wennbergs mekaniska verkstad (C J Wennberg AB) och företagets mer än hundraåriga verksamhetstid hade både Viken och Karlstad sett annorlunda ut.

Företagets grundare var Carl Johan Wennberg. Han kom i lära hos smeden Bergman som femtonåring 1864, och fick möjlighet att 1875 överta J J Rönningss vagnmakeri och smidesrörelse vid Drottninggatan. Wennbergs mekaniska verkstad var i begynnelsen en blygsam verksamhet i jämförelse med de större industrierna Karlstads mekaniska verkstad, Orrholmens sågverk, Nyströms orgelfabrik och tobaksspinnerierna.

Hantverkaren blir industriledare

Rönningss verkstadsbyggnad ersattes 1892 av en ny byggnad, och två år senare inköptes ett litet område i kvarteret Hjärpen i Viken, på vilket ett gjuteri uppfördes. Bland uppdrag under firmans första tjugotalet verksamhetsår kan nämnas maskineriet till Karlstads teater och vattenlednings- och avloppsrör till Tjäderskolan.

I mitten av 1890-talet hade verksamheten nått en sådan omfattning att man inte längre kunde tala om en hant-

verksrörelse, utan snarare en industriell rörelse. Järnmanufaktur och maskingods var största inkomstkällan.

Båtbyggen i Viken

Det som kom att bli ett viktigt uppdrag för Wennbergs mekaniska verkstad framgent var varvsindustrin. I företagets regi byggdes bogser- och ångbåtar – från skrov till ångmaskin och inredning. För att kunna klara denna expansiva bransch, överflyttades verksamheten till Viken 1903.

Där kom företaget att sätta sin prägel på området under de följande sjuttio åren. I bolagets regi uppfördes en stor del av områdets bostäder och sanitära anläggningar. Den Gula villan, som användes som disponentvilla, var en av byggnaderna som uppfördes.

Östanvinden och konkursen

Ångbåtarna ersattes så småningom med mindre båtar, t ex de välkända Lustenbåtarna. Trucktillverkning togs in i programmet, och många detaljer till industrier och kraftverk kom från verkstaden. Kundkontakterna vidgades till hela världen. Området i Viken började bli trångt och i mitten av 1970-talet överflyttades verksamheten till Östanvinden på Örsholmen.

Kommunen fick tillgång till attraktiv mark i centrum, men för Wennbergs försämrades läget snart. Framtidskalkylerna visade sig ha varit väl optima. Verkstadsindustrin genomgick en smärtsam strukturrationalisering som kom att försätta företaget i konkurs 1983.

Ringhals – en av kunderna

Om de fysiska spåren efter Wennbergsepoken i Viken nu är få så finns i varje fall ca 13 hyllmeter handlingar bevarade i företagets arkiv, donerat till Värmlandsarkiv. Bland viktigare handlingar kan nämnas protokoll 1906-1982, VD Curt Wennbergs dossierer 1942-1969, fastighetshandlingar 1864-1975 och maskin- och produktionsregister 1898-1972.

Bland mer kuriöst material kan nämnas en hel del resehandlingar, handlingar från de många kundbesök som förekom, handlingar angående leveranser till kärnkraftverksbygget i Ringhals 1973 samt arkivet efter Wennbergsska fonden för Vikens fromma. Flera verksamheter med anknytning till Wennbergs mekaniska verkstad har också efterlämnat arkiv: Wennberg Trading AB, AB Curtolle, AB Hedkullens cementvarufabrik och Föreningen Weverbostäder för att nämna några. Ett personarkiv finns även bevarat efter konsul Curt Wennberg, innehållande bland annat räkenskaper för hushållet 1916-1969.

THOMAS KVARNBRATT
Värmlandsarkiv

Källor:

En verkstad i Karlstad 1875-1950. Karlstad 1950.

En verkstad i Karlstad 1875-1975. Karlstad 1975.

Åström, Per-Ola: artikel om Wennbergs mekaniska verkstad.

Förteckningar över C J Wennberg AB och konsul Curt Wennbergs arkiv.

EN KUGGE. Omslaget till en reklambroschyr för Wennbergs mekaniska verkstad 1947.